



# **BESZÁMOLÓ**

**a 2008-2009. évi TÉT attaséi tevékenységről**

**Jelinkó Árpád**  
**I. o. tanácsos**  
**tudományos és technológiai attasé**  
**Helsinki**

**2009. június 16.**

# TÉT - BESZÁMOLÓ - 2009

## BEVEZETÉS

A finn innovációs rendszer a nagy átalakulások korát éli. A beszámolási időszakban egy sor változás következett be az oktatás és a kutatás-fejlesztés szerkezeti és finanszírozási rendszerében. Ezen lépések közül kiemelkedik a három egyetem összevonásával megszületett Aalto Egyetem, és az azt működtető Aalto Egyetemi Alapítvány létrehozása, további egyetemek összevonása, a Tudományos és Technológiapolitikai Tanács átalakítása és Kutatási és Innovációs Tanácsá történő átszervezése, az un. Tudományos és Technológiai Stratégiai Klaszterek (SHOK) létrehozása, a nemzeti innovációs stratégia elfogadása és annak részeként TEKES új stratégiájának kialakítása. Ez utóbbinak fontos eleme a fiatal, innovatív vállalkozások új támogatási rendszere, illetve a szolgáltatás innovációinak egyenjogúsítása, valamint a stratégiai klaszterek kiemelt támogatása. Fontos lépés volt az ESFRI Roadmap finn Útitervének kidolgozása, és az új egyetemi törvény előkészítése is.

Ezek a változások azonban egy korábban megkezdett szerves fejlődési folyamat során következő lépéseiként történtek meg, és nincsenek közvetlen kapcsolatban a 2008. negyedik negyedévben kirobbant hitelezési és gazdasági válsággal.

## A VÁLSÁG ELŐTTI HELYZET

A finn gazdaság a 2006-2007-ben 4,9 %, illetve 4,4 %-kal növekedett. A versenyképesség több területen a világ élvonalában tartotta. Ennek egyik alapja, stabil támasza a kutatás-fejlesztés kiemelt támogatása volt. 2007-ben a nemzeti jövedelem 3,6 %-át fordították K+F+I-re. A véglegesnek tekinthető adat 2008-ra 3,37%.

A K+F+I kiadások költségvetési összegének növelése meghaladta a GDP növekedési ütemét. 2008-ban 68 millió eurós bruttó növeléssel 1 798 millió euró szerepelt a költségvetésben. Ez 3,9%-os nominális, 0,7 %-os reálnövekedés jelentett. Ez az összeg a teljes GDP 0,95 %-a volt, és a teljes költségvetési kiadások 4,4 %-nak felelt meg. A finn kormányprogram a KTF kiadások GDP arányát a 2007. évi 3,6%-áról 2011-ig 4%-ra szeretné emelni.

Az elmúlt évek kedvező konjunkturális helyzete kellő alapot adott a bizakodásra. A finn költségvetés sufficites volt, a gazdaság az EU átlagát meghaladó ütemben növekedett, a munkanélküliség az EU átlag alá, 6 % közelébe csökkent. A high-tech (HT) termékek finn exportja 2007-ben történelmi csúcst ért el, megközelítette a 11,7 milliárd eurót. Az 500 millió eurós növekedés ellenére a HT termékek aránya az exportban már második éve csökkenőben volt, jelenleg kb. 18 %.

### Vállalati K+F kiadások - 2008

Az európai vállalatok K+F kiadásai 2008-ban 8,8 %-kal növekedtek, szemben az USA 8,6 %-ával. A finn vállalatok K+F kiadásai elérték a 4,5 milliárd eurót, ami meghaladta a teljes K+F kiadások 70 %-át. A Nokia főlényesen vezeti a mezőnyt a K+F befektetések területén – mintegy felét adva az előbbi 70 %-nak. A NOKIA összes K+F kiadásai (benne a finnországgal is) meghaladta az 5 milliárd eurót. A finn sorrendben a következő a Wärtsilä

volt 122 millió euróval, azt követte a Metso 111 millió euróval. A Nokia ezzel az 5., a Wärtsilä a 133., a Metso pedig a 148. lett a világranglistán.

(A finn K+F kiadások 2001-2008 közötti alakulását az **1. sz. melléklet** mutatja be.)

## A VÁLSÁG HATÁSA

A korábban vázolt, igen biztatónak tűnő helyzetben érte Finnországot az egész világgazdaságot alapjaiban megrázó hitel-, majd gazdasági válság. A válság egyértelművé válása, majd folyamatos eszkalálódása mentén a finn kormány is azonnal megkezdte, és napról-napra ijesztőbbnek tűnő körülmények között folytatta sziszifuszi küzdelmét az elkerülhetetlen károk csökkentése, a betétesek, a vállalatok és a munkahelyek védelme, a gazdaság élénkítése, továbbá a fenntartható gazdasági fejlődés hosszabb távú kereteinek kialakítása érdekében. Kényszerű lépései megvalósítása érdekében a finn állam 2009-ben közel 8 milliárd euró hitelt vesz, aminek következtében az államadósság 62,6 milliárd euróra - a GDP 34%-ára nő. Egyes értékelések szerint a nemzetközi válság miatt Finnország az elkövetkezendő három évben akár 30 milliárd eurónyi hitelt is felvehet!

## A 2009. ÉVI K+F KÖLTSÉGVETÉS

A 2009. évi finn költségvetés 1,9 milliárd eurót tervezett be a K+F-re. Ez 102 milliós emelést jelent az előző évihez képest, ami 6%-os névleges növekedésnek felel meg.

Reál értékben 2 % lesz a növekedés mértéke. A K+F költségvetés így a GDP 1,02 %-ra emelkedik, a költségvetésben pedig 4,4 % lesz.

Az OM K+F 2009-ben 60 millió euróval csaknem 840 millióra növekszik, Az MKM 50 milliós növekedést könyvelhet el. Ez csaknem egészében a Tekesnél jelenik meg, amelynek költségvetése 575 millió euróra nő. Ez a költségvetési K+F kiadások 30 %-a. A Finn Akadémia 16 %-ot, 309 millió eurót költhet el.

Az egyetemek K+F tevékenységére 490 millió eurót fordítanak, ami 38 milliós növekedést jelent. De 17 milliós emelést kaptak az egyéb állami kutató intézetek is.

(A 2009. évi finn K+F költségvetést a **2. sz. melléklet** mutatja be.)

## A FINN KORMÁNY PÓTKÖLTSÉGVETÉSE

A finn kormány 2008. végén több alkalommal is módosította költségvetését. 2009. január 30-án pedig egy újabb, 2 milliárd eurós gazdaságélénkítő csomagról döntött. Az egyik deklarált cél **az oktatás és a kutatás erősítése**. Több lépcsőben növelik a szakoktatásra és a K+F tevékenységre fordítható keretösszegeket is.

## A finn gazdaságélénkítő csomag K+F vetülete

A gazdaságélénkítési csomag tartalmazott olyan elemeket is, amelyek a kutatás-fejlesztési összegek megemelését célozzák meg.

- A csomag szeretne lendületet adni a kormány szélessávú Internet-hálózati fejlesztési szándékai megvalósításának is. A terv a 2009-2015 közötti időszak fejlesztéseinek állami részvállalásaihoz 66 millió eurót kíván elkülöníteni. A cél az, hogy 2015-re kiváló minőségű szélessávú hálózat fedje le az ország döntő hányadát. A program számíthat az EU támogatására is.
- A TEKES révén a vállalkozások KFI tevékenységének támogatására fordítható kötelezettségvállalás keretösszegét 10 millió euróval, a tevékenység folytatásának, a színvonal megőrzésének támogatását pedig 2 millió euróval növelik.

- Az Állami Műszaki Kutató Intézet, a VTT és az egyetemek KFI tevékenységének támogatása ugyancsak 10 millió eurós kötelezettségvállalási, illetve 2 milliós támogatási keretet kapott, a vállalati K+F tevékenység hiteltámogatására pedig további 5 millió eurót fordíthat a Tekes.

**Fontos!** Nem új, de a válság miatt kiemelt jelentőségűvé vált elhatározás az, hogy a TEKES immáron megemelt támogatási kereteiből 2009-ben mintegy 100 millió eurót a Stratégiai Kutatási Klaszterek programjaira kell elkölteni.

## A JELENLEGI KILÁTÁSOK

Az 1990-es évek első felében a finn gazdaságot a 2. világháború utáni történelme legsúlyosabb válsága rázta meg. Az akkori kormányzati lépések között kiemelt helyen szerepelt a technológiafejlesztés szinte minden áron történő támogatása, a vállalatoknak a válság utáni időszak versenyére való „erőltetett” felkészítése. A jól kiválasztott ICT területén kormányzati erőforrás-koncentrációval nagyarányú előre menekülést valósítottak meg. A finn miniszterelnök és a NOKIA elnöke összecsengő értékelése szerint akkor jöttek létre a NOKIA telekommunikációs világhatalomi pályára állásának szilárd alapjai. Ez a ma már egyértelműen pozitívan értékelhető tapasztalat arra ösztönzi a finn kormányt, hogy a jelenlegi helyzetben is megtegyen mindent annak érdekében, hogy az életképes vállalatai ne vegyék vissza kutatás-fejlesztési tevékenységüket. Az eltökéltség minden kormányzati megnyilatkozásban jelen van. Szilárdságát jól mutatja a pótköltségvetés, amely a 2009. évi K+F+I kereteket is emelte.

A már működő Tudományos és Technológiai Stratégiai Klaszterek eddigi összesített tapasztalatai azt mutatják, hogy a tulajdonosi körüket alkotó legfontosabb finn nagyvállalatok a mai napig nem fogták vissza érzékelhetően kutatás-fejlesztési kiadásait. Nincs még napirenden a kutatás-fejlesztési szféra leépítése, érdemi visszaesése, bár a vállalatok egyre több K+F munkát visznek külföldre.

A nemzetközi K+F+I szervezetekben és programokban történő finn részvétel egyelőre nincs veszélyben. Az ehhez szükséges költségvetési kereteket a kormányzat biztosítja, sőt minden lehetséges eszközzel támogatja annak kibővítését, a nemzetközi együttműködésben rejlő tartalékok még hatékonyabb kihasználását.

## FINNORSZÁG K+F+I RENDSZERE

A finn tudománypolitikai rendszer szerkezetét az **3. sz. melléklet**, az innovációs környezet térképét pedig a **4. sz. melléklet** mutatja be. Az állandóság és a folyamatos változások egyensúlya a finn innovációs rendszer sikerének egyik titka. Állandó a rendszer gerince, és állandó a kutatás-fejlesztés, az innováció fontosságának politikai és gazdasági elismertsége. Állandó a globális versenyhez történő, megelőző jellegű alkalmazkodás igénye is. Ezekből következően folyamatosan változik az innovációs rendszer egyes elemeinek fontossága, relatíve súlya. Ez jól látható az egyetemek erőforrásainak koncentrálására, mozgásterének javítására irányuló erőfeszítésekben, a nemzetgazdaság húzóágazatai közép- és hosszabb távú versenyképességét a kutatás-fejlesztés révén megalapozni, biztosítani kívánó SHOK rendszer létrehozásában, a SITRA stratégiai kérdések felé történő elmozdulásában is.

### KUTATÁSI ÉS INNOVÁCIÓS TANÁCS

Finnországban 1987-ben hozták létre az 1963-tól működő Tudománypolitikai Tanács utódszervezeteként a Tudomány- és Technológiapolitikai Tanácsot - TTPT. A tanács az Államtanács 2008. december 18-i döntése értelmében nevet, és szerény mértékben funkciót is változtatott. Az új név: Kutatási és Innovációs Tanács – KIT. A funkció módosulása

annak a szándéknak a kifejezése, hogy a kutatás-fejlesztés szerepét immáron szélesebb értelemben, innováció fejlesztésként kívánják definiálni.

A régi-új tanács vezetője továbbra is a miniszterelnök, tagjai a legfontosabb minisztériumok vezetői, a gazdasági élet elismert személyiségei, a szakszervezeti szövetség képviselője, egyetemek vezetői, illetve a Finn Akadémia, a Tekes és a VTT főigazgatói. Utóbbi három tagja a tanács mindkét, alábbi munkacsoportjának.

- Tudományos és Oktatási Munkacsoport – vezetője az oktatási miniszter
- Innovációs Munkacsoport – vezetője a technológiai miniszteri feladatokat is ellátó gazdasági miniszter.

A megújult KIT fő feladatai

- Figyelemmel kíséri a technológia és innováció hazai és nemzetközi fejlődését.
- Értékeli a finn KFI mindenkori helyzetét és fejlődését.
- Nyomon követi a tudomány, technológia és innovációpolitika, és az azok fejlődéséhez szükséges erőforrások alakulását, és javaslatokat tesz az Államtanácsnak ezek fejlesztésére.
- Előkészíti az Államtanács döntéseit az állami kutatás- és innováció finanszírozás fejlesztése és erőforrásainak felhasználása vonatkozásában.
- Koordinálja az Államtanácsnak a tudomány, technológia és innováció politikai tevékenységét.
- A KIT honlapja angolul:

[http://www.minedu.fi/OPM/Tiede/tutkimus- ja\\_innovaationeuvosto/?lang=en](http://www.minedu.fi/OPM/Tiede/tutkimus- ja_innovaationeuvosto/?lang=en)

## **OKTATÁSI MINISZTÉRIUM**

Az Oktatási Minisztériumban ([www.minedu.fi](http://www.minedu.fi)) a felsőoktatásért és tudományos kutatásért felelős főosztály felügyeli a finn felsőoktatási intézmények, 4 kutató intézet, valamint a Finn Akadémia tevékenységét. Ez utóbbi intézmény a K+F szektor egyik fontos pillére, mely főként az egyetemeken folyó alapkutatásokat támogatja és szervezi. Ez a főosztály volt a fő szervezője a felsőoktatási rendszer átalakításának, egyetemek és főiskolák összevonásának, az új egyetemi törvény előkészítésének, és az ESFRI Road Map finn Útiterve elkészítésének.

A finn kormány 2007. december 5-én elfogadta az oktatás és kutatás 2012-ig történő fejlesztésének programját. Az egyetemi törvény megújítása folyamatban van. Terv szerint az új törvény 2009 őszén kerül benyújtásra a Parlamentnek.

## **MUNKAÜGYI ÉS GAZDASÁGI MINISZTÉRIUM**

Az innováció folyamatának vezető államigazgatási intézménye 2008. elején történt felállítása óta a Munkaügyi és Gazdasági Minisztérium (MGM) – [www.tem.fi](http://www.tem.fi). A minisztérium összetett feladata az, hogy a finn gazdaság nemzetközi versenyképességének fokozatos erősítését a foglalkoztatáspolitikával szorosan összehangolva valósítsa meg.

Mind a Tekes, mind a VTT, mind pedig a Regionális gazdaságfejlesztési központok költségvetésének tervezése, működésének felügyelete ennek a minisztériumnak a kompetenciája. Szerepe van a Finpro Kereskedelemfejlesztési Vállalat és a FINNVERA Bank tevékenységének felügyeletében és a Tudományos és Technológiai Stratégiai Klaszterek felállításában is, azaz az innováció, a gazdaságfejlesztés, a kereskedelem és a munkaerőpiac összehangolt fejlesztése szempontjából valódi szuperminisztérium.

A nemzeti innovációs stratégia kidolgozása is az MGM irányításával történt meg.

A minisztérium legújabb, 2009. június 3-i keltű, innovációt serkentő kezdeményezése az, hogy a folyamat erőteljesebb támogatása érdekében vezessenek be új, innovációs támogató speciális adókedvezményeket Finnországban. Ezzel kívánják megerősíteni az innovációs környezetet, elősegítve a nemzetközi K+F tevékenység egy részének Finnországba történő csábítását. A javaslat három éves próbaidőszakra szól, amely 2010-ben kezdődne. A kezdeményezés elsősorban a KKV szektor vállalatait érintené, és alapjául a K+F munkaerőköltsége szolgálna. (A javaslat a már jól működő holland példára hivatkozik.)

## **TEKES**

A technológiai kutatásokat szolgáló költségvetési támogatás főként a Technológia- és Innovációfejlesztési Ügynökség - Tekes csatornáin keresztül jut el a vállalati és egyéb kutatóhelyekre és fejlesztő laboratóriumokba. A Tekestől elnyerhető támogatás lehet kölcsön vagy vissza nem térítendő támogatás, de a kettő kombinációja is. Általában a követelmény a támogatást kérő cég legalább 50 %-os hozzájárulása a teljes fejlesztési költséghez. A Tekes tevékenysége a [www.tekes.fi](http://www.tekes.fi) lapon ismerhető meg – angolul is.

Az ügynökség szerepe a beszámolási időszakban alapvetően nem változott. Néhány témában azonban jelentős hangsúlyeltolódások jelentek meg a működésében. Egyik az új innovációs stratégia következményeképpen az innovációs folyamat széles értelmezéséből adódik. A szolgáltatási innovációk a korábbinál lényegesen nagyobb szerepet kapnak a támogatások szervezésében, előkészítésében. Kiemelt feladattá vált az innovatív, növekedés orientált kisvállalatok megerősítése is. Új feladatcsoporthoz tartozik a hat SHOK kutatási programjának támogatása. A finn pótköltségvetéstől elnyert kiegészítő kerettel pedig feladatul kapta az életképesség határán táncoló kisvállalkozások K+F tevékenységének átmeneti kiegészítését. Tovább erősítik az egyébként is sikeres EU-pályázatokat szervezését, segítségét. (Az **5. sz. melléklet** ismerteti a Tekes 2008. évi tevékenységének fontosabb statisztikai adatait.)

**A FiDiPro** – Finland Distinguished Professor Programme keretében a Finn Akadémiával közösen ez idáig finanszírozott 45-ből 2008-ban a Tekes 5 új pozíciót finanszírozott.

**EU** – Továbbra is nagyon aktív volt a finn részvétel az EU 7. keretprogramja pályázatain. Őszig 321 finn részvételű projekt kapott összesen 119 millió euró EU támogatást. A sikeres finn pályázatok aránya átlag feletti, 23 % volt.

## **Személyi állomány**

A Tekes központi állományában Helsinkiben 276, külföldi kvázi TÉT attaséi munkakörben pedig 15 fő dolgozik. Őket egészíti ki a 14 Regionális Gazdaságfejlesztési Központban dolgozó 90 fő. Így mindösszesen 2009-ben 381 munkatársa van az intézménynek. (2008-ban 370 fő volt.)

## **A Tekes egyezményes kapcsolatai**

A Tekes csak néhány országgal folytat bilaterális, intézményközi egyezményeken alapuló technológiafejlesztési együttműködést – általában a finn érdekeket képviselő kiválasztott területeken. Ezek Szingapúr, Izrael, Dél Korea, Kanada.



Az utóbbi évben Kínával és Oroszországgal mélyült el a projekt alapú kapcsolat. Az együttműködés elsősorban a nanotechnológia, a funkcionális anyagok és az ICT területére koncentrált. A FinNano nemzeti technológiafejlesztési program keretében Kínával 2008-ban 8 közös projekt indult be.

## **VTT**

A K+F-ben történő állami részvétel egyik legfontosabb eszköze és fóruma az Állami Technológiai Kutatóközpont - VTT ([www.vtt.fi](http://www.vtt.fi)). A VTT tevékenysége 2008-ban igen sikeres volt. Elmúlt évi bevétele 247,3 millió euró lett. Ebből a 2007. évi -2,3 millióval szemben tiszta nyereséggént 4,8 millió eurót könyvelhetett el. 2008-ban az állami költségvetésből 74 millió eurót (30 %) kapott. Egyéb bevétele 171 millió euró lett (70 %), amiből 36 millió nemzetközi bevétel volt (15 %).

Érdekességképpen a VTT:

- 2008-ban 6200 ügyfele volt, közöttük 3400 finn és 590 külföldi vállalat.
- Történelme során 1200 szabadalmat védett le.
- Az utóbbi húsz évben mintegy 1000 hazai és 1800 külföldi szabadalmi kérelem született.
- Ezen idő alatt 2300 találmányi bejelentése volt és 49 774 publikáció jelent meg.
- 2006-ban 881, 2007-ben 1162 és 2008-ban 1112 tudományos publikáció látott napvilágot.

Az intézmény 2008-ban 2077 főt foglalkoztatott, akik közül 161 volt külföldi kutató. A világ öt pontján helyi képvisellel rendelkezik. Ezek a Szilikon völgyben a FinNod-ban, Sanghajban a FinChi-ben, illetve Szent Péterváron, Szöulban és Brüsszelben működnek. Utóbbi kettő 2007 óta.

Szolgáltatási tevékenysége, amely lefedi a teljes innovációs folyamatot az alábbi kiemelt technológia területekre koncentrált:

- Biotechnológia és vegyi folyamatok
- Ipari rendszerek
- Alkalmazott anyagtudomány
- Energia
- Információs és kommunikációs technológiák
- Mikrotechnológia és elektronika
- Társadalomtudományi technológiák
- Üzletviteli technológiák

## **FINN AKADÉMIA**

A Finn Akadémia ([www.aka.fi](http://www.aka.fi)) a K+F szektor másik fő pillére, mely főként az egyetemeken folyó alapkutatást támogatja és szervezi. Az akadémia a magyar rendszertől eltérően a közigazgatás része, de a tevékenységével és az általa juttatott támogatások odaítélésével kapcsolatos döntések jelentős részét a szakemberekből álló elnökség és a kutatási tanácsok hozzák.

Költségvetése 2008-ban az állami költségvetés 16,5 %-a volt. Összesen 287 millió euró támogatást osztott szét az elmúlt évben a 11 saját kutatási programjára, illetve a nemzetközi együttműködésben megvalósuló projektekre.

## **Kutatási Tanácsok**

A Finn Akadémiának jelenleg négy kutatási tanácsa van.

- Biotudományok és környezet
- Kultúra és társadalom
- Műszaki és természettudományok
- Egészség

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Academy-of-Finland/Research-Councils/>

### **A Finn Akadémia új stratégiája**

A folyamatban lévő és előkészítés alatt álló programok jól illeszkednek az FA 2006-ban elfogadott új, 2015-ig előrettekintő stratégiájába. A stratégia kiemelt célja a tudományos kutatások minőségének növelése, a tudományos eredmények gyorsabb hasznosításának ösztönzése és a nemzetközi kutatási együttműködés fejlesztésében rejlő tartalékok kiaknázásának elősegítése. Az FA szeretné megerősíteni szerepét az alapkutatások finanszírozásában és azon keresztül járulni hozzá a társadalmi jólét gyorsabb ütemű fejlesztéséhez. <http://www.aka.fi/en-gb/A/Science-in-society/Research-programmes/Research-programmes-being-prepared/>

### **Tudományos kutatási programok**

Jelenleg 13 program keretében támogatnak tudományos kutatásokat. A Kutatási tanácsok kettő további kutatási program beindítására tettek javaslatot a tanácsnak. (Ezek a 6. sz. mellékletben ismerhetők meg.) Emellett a korábbi programok közül pl. az Environment and Law (2005-2008) Research Programme 2009 végéig folytatódik. Az FA bekapcsolódik a Baltic Sea Research Programme (2010-2016) közös európai programba is.

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Science-in-society/Research-programmes/>

**ERA-NET - 14 programban vesznek részt.** Közülük az FA koordinálta programok:

- BONUS for the Baltic Sea Science – Network of Funding Agencies ERA-NET és a
- NORFACE (New Opportunities for Research Funding Co-operation in Europe – A Strategy for Social Sciences).

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Academy-of-Finland/International/ERA-NETs/>

**Nordic NORIA NET** – négy programban vesz részt, kettőnek a koordinátoraként.

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Academy-of-Finland/International/Nordic-countries/>

**FiDiPro** –Az FA igen aktívan vesz részt a 2006-ban újjára indított Finland Distinguished Professor Programme megvalósításában, azaz nemzetközi híru tudósok finn egyetemekre, kutatóhelyekre történő „csábításában”. (<http://www.fidipro.fi/eng>)

**Kiválósági Központok** - Az FA az elmúlt évben 23 millió euróval támogatta a 2006-2011 között, 18 millióval pedig a 2008-2013 között működő Kiválósági Központokat.

(<http://www.aka.fi/en-gb/A/Science-in-society/Centres-of-Excellence-/Centres-of-Excellence-in-Research-in-2008-2013>)

### **Nemzetközi együttműködés**

A Finn Akadémia stratégiájához kapcsolódóan került kidolgozásra az FA 2007-2015. közötti időszakra vonatkozó nemzetközi stratégiája. Ez az alábbi címen ismerhető meg:

<http://www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/Julkaisut/kvStrategia%202007-2015.pdf>



Az EU országai mellett a Finn Akadémia egy sor további országgal folytat - kétoldalú vagy sokoldalú megállapodások keretében - tudományos együttműködést. Új együttműködési megállapodást írtak alá három kínai szervezettel és megújították a Japan Society for the Promotion of Science (JSPS) nevű szervezettel és az Orosz Tudományos Akadémiával korábban kötött megállapodásokat. 2005 végén létrejött az együttműködési megállapodás az indiai kutatásfinanszírozó és tudományos szervezetekkel. Kiemelt partner az USA és Kanada. Brazíliával és Chilével a közelmúltban kezdték el szorosabbra fogni a tudományos kapcsolatokat.

Az új megállapodások célja a projektalapú együttműködések ösztönzése és az új programok közös pénzügyi támogatása. A nemzetközi együttműködésben a kutatói mobilitást elősegítő programokat fokozatosan felváltják a kutatási programokat és projekteket támogató megállapodások.

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Academy-of-Finland/International/Global-cooperation/>

## **EGYETEMEK**

A finn innovációs rendszer igen fontos elemei az egyetemek és műszaki főiskolák, ahol az alapkutatás csaknem egésze és a műszaki fejlesztés jelentős része is folyik. Folyamatban van az egyetemek jogi státuszának átalakítása, az államigazgatástól való függőségük csökkentése, illetve erőforrásaik koncentrálása. Finnországban az alapkutatások jelentős részét az egyetemek végzik. Részben alapfeladatuk ellátásaképpen, másrészt pedig a Finn Akadémia által határozott időre, általában öt évre, konkrét kutatási programra odaítélt kutatói professzori cím és feladat végrehajtó területeként.

Az egyetemek kutatásra fordított költségeinek fele közvetlenül az állami költségvetésből érkezett az egyetemek finanszírozási fejezete szerint. Emellett a Finn Akadémia és a Tekes pályázatain is igen jelentős támogatást nyertek el. A versenyszféra 2008-ban kb. a 7 %-át adta az egyetemek kutatási kiadásainak. Terv szerint 2009 őszén kerül elfogadásra és 2010 elején lép majd hatályba az új egyetemi törvény.

### **Aalto Egyetem**

Finnországban megszületett az új, korábban Innovációs Egyetem munkanéven kezelt, utóbb Alvar Aalto tiszteletére elkeresztelt Aalto Egyetem működtetéséért felelős alapítvány. Az Aalto Egyetemi Alapítvány alapító levelét 2008. június 25-én írták alá. Az Alapítvány élére 7 fős tanácsot neveztek ki. Az alapító levél szerint indulásakor a finn állam 200 millió Eurót bocsát az Alapítvány rendelkezésére. Ezt a Finn Iparszövetség Technológiai Ipar Tagszervezete 37,5 millió, a 100 Éves Technológiai Ipar Alapítvány ugyancsak 37,5 millió, az Üzleti Oktatási Alapítvány Támogató Egyesülete 2 millió, a Műszaki Felsőfokú Végzettségű Szakemberek Szövetsége (TEK) és a Finn Közgazdászok Szövetsége (SEFE) további 1-1 millió euróval egészítette ki. A cél az, hogy az Alapítvány alaptőkéjét legkevesebb 700 millió euróra növeljék. Ezt oly módon tervezik megvalósítani, hogy a finn költségvetés a 2008-2010 közötti időszakban mindösszesen 500 millióra emeli a saját részét, miközben a gazdasági élet szereplői és más források együtt biztosítanak a további 200 milliót.

### **Egyéb összevonások**

Az Aalto Egyetem mellett 2009-ben létrejött a **Kelet Finnországi Egyetem** is, amely a Kuopioi Egyetem és a Joensuu-i Egyetem összevonásával alakult meg. Az új **Turkui Egyetem** a jelenlegi finn nyelvű Turkui Egyetem és a Turkui Közgazdaságtudományi Egyetem összevonásával jön létre. (Turkuban működik még a svéd nyelvű

tudományegyetem, az Åbo Akademi is.) Az Aalto Egyetem mellett a Tamperei Műszaki Egyetem is alapítványi működtetésbe kerül.

Terv szerint növekszik majd az egyetemek autonómiája, az intézmények a közigazgatási struktúrából kikerülve önálló jogi személyiséggé válnak. Ezzel jogosulttá válnak majd üzleti jellegű tevékenység folytatására is, illetve javul az adományok, tőkejövedelmek útján történő kiegészítő finanszírozáshoz történő hozzáférésük feltételrendszere is. Megszűnik egyúttal az egyetem dolgozóinak közalkalmazotti státusza, azt munkaszerződés fogja felváltani. Lehetővé válik az alapítványi működtetés is, bár terv szerint nem ez lesz az általános. A nem az Európai Gazdasági Térség országaiból érkező diákok számára lehetővé válik a tandíj bevezetése.

### **SITRA**

A Nemzeti K+F Kockázati Tőkealap – SITRA ([www.sitra.fi](http://www.sitra.fi)), az 1990. évi megalapításakor még a Finn Nemzeti Bankhoz tartozó intézmény - fő feladata a K+F szféra finanszírozása volt részben költségvetési keretből, részben pedig az erre a célra létrehozott állami alapítvány hozadékából. A SITRA jelenleg közvetlenül a Parlament alá tartozik, annak TÉT munkáját az állandó Stratégiai Tervezőbizottságon (Committee for the Future) keresztül segíti. Feladata kettős: részint gazdaságpolitikai és innovációs tanácsadó szervezet, részint K+F kockázati tőke-beruházó.

A SITRA élén 2009-ben változás történt. A pozíciót 2004-2008 között betöltő Esko Aho korábbi miniszterelnök a NOKIA-hoz távozott, és helyére Mikko Kosonen úr került. A SITRA jelentős hangsúlyváltással olyan stratégiai háttérintézménnyé nőtte ki magát, amely úttörő szerepet vállal a finn társadalom stabil és kiegyensúlyozott fejlődését érintő kérdések feltérképezésében, az arra adandó válaszok keresésében, a gazdaság mennyiségi és minőségi fejlődésének megalapozásában és nemzetközi versenyképessége fejlesztésében. Kiemelt figyelmet szentelt a nemzeti erőforrások hatékony kihasználásának, a kutatás és az oktatás színvonala emelésének, a fenntartható fejlődés alternatíváinak. A fenti célok elérése érdekében a SITRA:

- Kutatásokat és felméréseket végez és végeztet
- Hiteleket nyújt és/vagy feltételeken vissza nem térítendő segélyeket ad
- Garanciát vállal

A jelenleg futó programok az alábbiak:

- Egészségügy
- Önkormányzatok
- Energia
- Gépipar

Folyamatban van az alábbi két téma programjainak beindítása is:

- A közigazgatás irányítási rendszerének fejlesztése
- A vidék életképessége

### **TUDOMÁNYOS ÉS TECHNOLÓGIAI STRATÉGIAI KLASZTEREK (SHOK)**

Finnországban az Államtanács döntése alapján az elmúlt akadémiai év során létrehozták valamennyi tervezett 5+1 SHOK-ot. Az első körben öt területen kívántak létrehozni ilyen fajta tudományos és K+F erőforrás-koncentrációt. A tervezett öt mellé azután menet

közben belépett még egy, az épített környezettel foglalkozó SHOK, így összesen hat alakult meg. (Ezeket a **7. sz. melléklet** ismerteti.)

A SHOK-ok fő célja a finn nemzetgazdaság stratégiai ágazatainak tudományos ismeretekkel történő kiszolgálása, a globális versenyben való érvényesülési lehetőségeik tudásanyaggal történő megalapozása. Valamennyi SHOK működési modellje egy koordinációs feladatokat ellátó non-profit részvénytársaság. A vállalati formában működő kutatási klaszterek vezető ereje az a nagy (és közepes) vállalati kör, amely az adott stratégiai ágazat húzóerejét képezi. (Lásd a **8. sz. mellékletet**, amely a FIMECC SHOK tulajdonosi szerkezetét mutatja be. Ez hasonló valamennyi SHOK esetében.) A klaszterhez részvényesként, vagy alkalmi partnerként is kapcsolódhat bármely vállalat, egyetemi, illetve kutató intézeti kör, amelyik a stratégiai kutatási program megvalósításában érdekelt lehet. Az új tudás a létrehozásában szerepet vállalók számára szabadon felhasználható.

**Megjegyzés:** A Finn Gazdaságkutató Intézet (ETLA) alábbi tanulmánya bemutatja, hogy milyen innováció politikai célokat szolgálnak a SHOK-ok.

**Címe: Towards demand based innovation policy**

<http://www.etla.fi/julkaisuhaku.php?type=details&id=1629>

## **TALÁL MÁNYI ALAP**

A Keksintösääitiö - Talál mányi Alap (TA) a maga szerény költségvetésével elsősorban az életképesnek tűnő ötletek szabadalommal, illetve üzleti gondolattá, vállalkozássá érlelésének szakaszát hivatott támogatni. A korábbi műszaki talál mányú irányultságról – összhangban a nemzeti innovációs stratégiával - 2009-től nyitottak a szolgáltatási innovációk felé. A Tekes pénzügyi kereteiből a költségvetés 2009-ben átcsoportosított 3 millió eurót a TA-nak. Ez az összeg ugyanazt a feladatot szolgálja, mint korábban, csak a jövőben az inkubáció előfázisát a TA látja el a Tekes helyett. Ezzel az összeggel a TA éves támogatási kerete az 5,5 millió euróról 8,5 millióra emelkedett. A TA munkatársainak szolgáltatásai valamennyi Regionális gazdaságfejlesztési Központban elérhetők.

<http://www.keksintosaatio.fi/?docId=12630>

## NEMZETI INNOVÁCIÓS STRATÉGIA

Az innováció folyamatáról alkotott finn kép jelentős változás korát éli. Az olyan fő hajtóerő, mint a fogyasztó-orientált, hálózatban megvalósuló működés, a nyitott innovációs rendszer és az üzleti szolgáltatási szektor fontos szerepet kapott az új innovációs stratégia kidolgozásában. 2009-ben elfogadták a nemzeti innovációs stratégiát, amely az alábbi négy alapérték mentén kerül megvalósításra:

- Az innovációs rendszer nemzetközi nyitása és hálózatépítése
- A kereslet- és felhasználói megközelítés
- Az egyének, vállalatok és közösségek szerepének erősítése az innovációban
- Az államigazgatás tevékenységének rendszerszerű, átfogó fejlesztési és döntéshozatali irányú átalakítása

**Stratégiai értékválasztás** - Finnország kapcsolódása, alkalmazkodása a globális tudás- és értékhálózatokhoz feltételezi az ezekben való aktív részvételt, azok működésének befolyásolását, a szakemberek nemzetközi kapcsolatépítésének erősítését, valamint a finn innovációs rendszer vonzerejének tudatos fejlesztését.

- A keresletvezérelt innováció, amely mind az államigazgatás, mint a versenyszféra tevékenységében figyelembe veszi az ügyfelek, a fogyasztók és az állampolgárok szükségleteit, feltételezi a nyereséges piac meglétét, valamint a fejlesztők és felhasználók innovatív együttműködését.
- Az egyének és a szorosan együttműködő innovációs közösségnek központi szerepe van az innovációs folyamatban. Az egyén és a vállalkozó innovációs képessége, az azt támogató eszközrendszer kritikus fontosságú sikertényező.
- Az innovációs eredmények hasznosítása feltételezi a széleskörű, benne a strukturális megújulást is célul tűző fejlesztési tevékenységet, és a tudatos változtatás szervezését.

### A kormány fejlesztési iránymutatásainak fontosabb címszavai

- A tudásbázis megerősítése
- Széles alapú innovációs tevékenység
- Az innovációs környezet nemzetköziesedése és működése a határok nélküli világban
- Erős, hálózatba kapcsolódó innovációs klaszterek
- Nemzetközileg versenyképes köz- és felsőoktatási rendszer
- A vállalatok gyors fejlődésének lehetőségeit fejleszteni kell
- A keresleti és felhasználói megközelítés erősítése
- Az állami konszernirányítás működése
- Az innovációs tevékenység erőforrásai
- Az innovációs rendszer nemzetközi értékelése

[http://www.innovaatiostrategia.fi/files/download/Nationalinnovationstrategy\\_EN.pdf](http://www.innovaatiostrategia.fi/files/download/Nationalinnovationstrategy_EN.pdf)

## A FINN KUTATÁSI INFRASTRUKTÚRÁK ÚTITERVE

A finn Oktatási Minisztérium 2008. elején megbízta a Tudományos Társaságok Bizottságát (TTB - [Finnish Federation of Learned Societies, www.tsv.fi](http://www.tsv.fi)) azzal, hogy végezze el a meglévő finn kutatási infrastruktúrák (KI) állapotának feltérképezését. A feladat azt is tartalmazta, hogy tegyenek javaslatot azok fejlesztésére és a szükséges új infrastruktúrák létrehozására, azaz a Nemzeti KI Útiterv (Road Map) kidolgozására, valamint nemzetközi

infrastruktúrák építésére. A TTB által felállított Irányító Bizottság tagjai a különböző minisztériumok, a Tekes, a Finn Akadémia, a Tudományos Társaságok Bizottsága, a Tudomány- és Technológiapolitikai Tanács képviselői. A bizottság szakértői háttérként támaszkodott a Helsinkii Műszaki Egyetem, az Állami Kereskedelemfejlesztési Vállalat - Finpro, a szakfőiskolák, a Szektorális Kutatások Bizottsága és az Iparszövetség munkatársaira. A bizottság vezetője Mirja Arajärvi, OM főtanácsos volt.

A végleges értékelést 2008. októberében három nemzetközi munkacsoport végezte el.

- Life Sciences and Medicine & Environmental Sciences (LME) Panel
- Physical Sciences, e-Science and Engineering (PSE) Panel
- Social Sciences and Humanities (SSH) Panel

A KI Térkép és Útiterv elkészítésének Irányító Bizottsága munkáját és a nemzetközi munkacsoportok jelentéseit 2008. október 15-én egy záró szemináriumon ismertették Helsinkiben. Az Irányító Bizottság a vita során elhangzott megjegyzések figyelembe vételével készíti el jelentését az Oktatási Minisztériumnak.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm03.pdf?lang=fi>

## **FINNORSZÁG NEMZETKÖZI TÉT EGYÜTTMŰKÖDÉSE**

### **Kulturális egyezmények**

Finnország 33 országgal írt alá Kulturális Egyezményt. Emellett további hat országgal került aláírásra ún. Memorandum of Understanding. A megállapodások tág értelemben kezelik a kultúra fogalmát, abba beleértik a tudományt és a kutatást is. A kulturális egyezményeket az Oktatási Minisztérium felügyeli, és esetenként a csereprogramoknak része lehet tudományos kutatási programok támogatása is.

### **Tét megállapodások**

Csak néhány, különleges finn érdekeket tükröző szempontok alapján kiválasztott országgal folytatnak államközi Tét szerződések keretében megvalósított együttműködést.

- Az USA-val 1995-ben írtak alá Tét egyezményt.
- Kínával 1986 óta van megállapodás. Ennek megerősítését is szolgálta a finn gazdasági miniszter 2008. eleji, és 2009. áprilisi, majd a finn miniszterelnök 2009. áprilisi kínai látogatása. Ez utóbbinak egyik konkrét eredménye a Digiecity közös projekt útjára indítása.
- Dél Koreával 1989-ben, Oroszországgal 1992-ben, Japánnal 1997-ben, Indiával pedig 2008-ban írtak alá államközi Tét egyezményt.
- A fentiek mellett a finn MGM elődje 1995-ben Vietnámmal, 1999-ben Ukrajnával, 2001-ben pedig Izraellel kötött általános jellegű Tét megállapodásokat.

### **Finn innovációs központok külföldön**

A globális innovációs hálózatok jelentősége a vállalati szféra értékválasztásának alakulásában egyre növekvő szerepet kap. Ennek a felismerésnek a következménye az, hogy Finnország néhány kiválasztott országban és régióban külföldi innovációs központokat hozott létre. Ezek megalapításában és működtetésében is a finn innovációs rendszer fontosabb intézményei, mint a TEKES, a Finn Akadémia, a SITRA és az Állami Technológiai Kutató Központ (VTT), illetve a FINPRO Kereskedelemfejlesztési Vállalat is partner. Az innovációs rendszer nemzetközi kapcsolatainak gyors fejlesztése a finn felfogás szerint előfeltétele a globális versenyképesség megteremtésének, megőrzésének és erősítésének. Az innovációs központok legfontosabb feladata az, hogy segítsen a finn

vállalkozásoknak kapcsolatokat, együttműködési hálózatokat kiépíteni és azokat sikerre vinni. Fontos szerepük van azonban az egyetemek, a kutató intézetek és a vállalatok közös innovációs projektjeinek támogatásában is. Jelenleg az USA mellett Kínában, Japánban és Oroszországban működik finn innovációs központ.

### **Finnország és az EU**

Az EU országaival Finnország nem köt bilaterális TÉT egyezményeket. A tagállamokkal a TÉT együttműködést az ERA, valamint az egyéb európai és más nemzetközi kutatás-fejlesztési programok multilaterális keretei között folytatják.

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Academy-of-Finland/International/European-Research-Area/>

Kivételes elbírálás alá esik az Északi országokkal folytatott együttműködés.

<http://www.aka.fi/en-gb/A/Academy-of-Finland/International/Nordic-countries/>

### **A Tekes egyezményes kapcsolatai**

A Tekes csak néhány országgal folytat bilaterális, intézményközi egyezményeken alapuló technológiafejlesztési együttműködést – általában a finn érdekeket képviselő kiválasztott területeken. Ezek Szingapúr, Izrael, Dél Korea, Kanada.

(Elvileg még hatályban van az OMFb-vel 1992-ben kötött megállapodás, de az NKTH-Tekes együttműködés napjainkban az EU Keretprogramok, illetve más európai vagy nemzetközi programok keretében valósul meg.

### **A Finn Akadémia nemzetközi megállapodásai**

A Finn Akadémia sorban felmondta a bilaterális megállapodásait az EU-s partnerintézményeivel, így 2007. novemberében a Magyar Tudományos Akadémiával is. A kutatási együttműködést továbbra is támogatják, de összevont pályázati alapon, országos kvóták meghatározása nélkül. A Finn Akadémia EU-n kívüli országokkal folytatott nemzetközi együttműködésében a közeljövőben csak néhány ország részesül kivételezett megközelítésben. Ezek a következők: India, Kína, Oroszország, Kanada, USA. Mellettük még Brazíliával és Chilével kezdődött meg szorosabb együttműködés előkészítése.

### **Az Állami Technológiai Kutató Központ - VTT**

A 2007-ben a VTT bevételeinek 14%-a nemzetközi forrásokból érkezett. A kutatóinak 6,7 %-a, azaz 111 fő külföldi, közülük három meghívott nemzetközi hírű tudós. A világ öt pontján helyi képvisellel is rendelkezik. Ezek a Szilikon völgyben a FinNod-ban, Sanghajban a FinChi-ben, illetve Szent Péterváron, Szöulban és Brüsszelben működnek.

### **A finn egyetemek**

A finn egyetemek megszámlálhatatlan számú egyezményes, illetve program- vagy projektalapú együttműködést folytatnak szerte a világban. Kiválósági központjaik, a Finnish Distinguished Professor program, illetve újabban az SHOK-okban való részvételük révén folyamatosan fejlesztik kapcsolati-együttműködési hálózatukat a világ vezető tudományos központjaival. Az új innovációs egyetem, az Aalto Egyetem egyik kiemelt feladata ennek felgyorsítása.

## **MAGYAR-FINN TÉT KAPCSOLATOK**

Az OMFb-vel 1992-ben kötött Tekes megállapodás elvileg ugyan még érvényes, de a Magyarországgal történő együttműködés napjainkban az EU Keretprogramok, illetve más európai vagy nemzetközi programok keretében valósul meg. De ez a gyakorlat érvényes a finnek valamennyi EU-s partnerországára is.



A Tekes lehetővé tette, hogy a magyar partnerkereső projektjavaslatok megjelenjenek az intézmény partnerkereső oldalán. Az oldalon magyarok is kereshetnek potenciális partnereket. Címe: <http://www.tekes.fi/eu/fin/partnerinhaku/index.html> A címet korábban felterjesztettem az NKTH-nak és már több magyar partnerkeresés is felkerült a lapra. Arról sajnos nincs információ, hogy ezek milyen sikerrel jártak.

A Finn Akadémia 2007. novemberében felmondta a bilaterális megállapodást a Magyar Tudományos Akadémiával. Az együttműködést továbbra is támogatják, de összevont pályázati alapon, országos kvóták meghatározása nélkül. Bár az MTA kezdeményezte a döntés megváltoztatását, de nem talált meghallgatásra. A beszámolási időszakban nem volt magas szintű találkozó a két akadémia vezetői között.

Az NKTH-CIMO megállapodás, amely ösztöndíjasok cseréjét lett volna hivatott egyezményesen szervezett keretek között biztosítani a CIMO kérésére formailag szünetel, gyakorlatilag azonban hatályon kívül került.

- **Magas szintű látogatások**

A magyar Tét miniszter posztjának megszűnése miatt elmaradt Molnár Károly miniszter úr 2009. júniusára tervezett, és nagyobb mértékben már elő is készített finnországi látogatása. A magyar K+F rendszert képviselő magas rangú állami vezető a beszámolási időszakban nem utazott Finnországba. A finn gazdasági miniszter, Mauri Pekkarinen úr, aki egyben a kvázi technológiai miniszter is 2009. május 22-én Budapesten találkozott Varga miniszter úrral is. A megbeszélésen a finn miniszter arra hívta fel a figyelmet, hogy mennyire sikeres volt a finn K+F fokozott támogatásával megvalósított előre menekülés az 1990-es évek elején átélt súlyos finn gazdasági megrázkódtatás idején.

- **Egyetemi kapcsolatok**

Egy sor magyar egyetemnek van intézményközi megállapodása finn egyetemekkel. Ezek keretében közös kutatási programok megvalósítására is sor kerül. Bővül a kutatócsere és – köszönhetően az EU programjainak is – szép számmal tanulnak egy-két szemeszteres cserediákként magyarok Finnországban és finn diákok magyar egyetemeken.

- **VTT**

Tudományos jelentőségét tekintve rendkívül fontos a VTT és a magyar kutatók közötti együttműködés. A VTT több magyarországi kutatóhellyel áll rendszeres kapcsolatban, és fogad magyar kutatókat az együttműködés keretében.

- **ETI**

Az ETI székhelyének témájában Finnország Magyarország mellé állt. A 2008. április 22-i budapesti látogatása során Matti Vanhanen miniszterelnök személyesen garantálta a finn támogatást Gyurcsány Ferencnek.

- **ESS**

Az ESS esetében Finnország pragmatikus álláspontot képvisel. A konzorciumban nem kíván részt venni, ezért elfogadja a többségi véleményt. Vásárlóként alkalmanként igénybe kívánja majd venni az ESS szolgáltatásait.

**Összefoglalva:** a magyar- finn Tét kapcsolatok sokrétűek. Alapjuk az EU keretprogramjai, illetve az olyan egyéb sokoldalú nemzetközi tudományos együttműködések, mint a CERN, COST vagy EUREKA. Ezeket egészítik ki – még távolról sem kielégítő mértékben – az egyetemek és kutató intézetek intézményes vagy projekt alapú együttműködései. Ezeknek a Kulturális Egyezmény biztosít keretet.

## **TÉT KAPCSOLATÉPÍTŐ TEVÉKENYSÉG**

A beszámolási időszakban tovább folytattam a kapcsolatépítést a Tét terület valamennyi fontosabb intézményével. Sorban vettem fel a kapcsolatot az egymás után megalakuló stratégiai klaszterekkel. Ezek egy részével magyarországi partnerkeresésben is megállapodtam. A FIMECC által megfogalmazott lehetséges partneri kört az NKTH segítségével már fel is térképeztük. Nem csupán a FIMECC, de a többi SHOK vezetőjének a figyelmét is felhívtam az elérhető magyar kutatás-fejlesztési kapacitásokra.

Fontos munkakapcsolatban állok a Tekes vezetőivel és programigazgatóival, a VTT igazgatóival, a fontosabb egyetemek nemzetközi és kutatási igazgatóival, az Oktatási Minisztérium és a Munkaügyi és Gazdasági Minisztérium tudományért és innovációért felelős vezetőivel, a Finn Akadémia nemzetközi igazgatójával, a Finn Iparszövetség innovációs igazgatójával, és a technológiai Iparszövetség vezetőjével, a találmányi Alap igazgatójával, a Regionális Gazdaságfejlesztési Központok vezetőivel, számos vállalat innovációs vezetőjével.

A külgazdasági feladatokból adódó rendezvényeket, gazdasági és befektetési szemináriumokat minden esetben kihasználom arra, hogy a magyar innovációs rendszert is bemutassam. A KGA feladatkör kapcsán kerültem kapcsolatba a Finnish Venture Capital Association-nal, majd annak tagszervezeteivel. Az FVCA több tagszervezete is élénken érdeklődik új technológiákba, azok fejlesztésével foglalkozó, ígéretes szellemi és növekedési potenciállal rendelkező vállalkozásokba történő befektetések lehetőségei iránt. Ilyenek pl. a megújuló energiaforrások, benne a nap- és szélenergia, a bioenergia hasznosítása, vagy környezetvédelmi technológiák területe. Az ITD Hungary segítségével történt már ajánlatkészítés ilyen témakörökben.

## **NÉHÁNY TANULSÁG**

Finnországban a politikai pártok ismét képesek voltak közös nevezőre jutni az ország hosszú távú fejlődését jelentős mértékben meghatározó tudománypolitika legfontosabb elemeiben – lásd nemzeti innovációs stratégia, illetve a nemzetközi válság elleni küzdelem főbb irányelveiben. Ennek része pl. a K+F+I kiemelt támogatása is. De a hosszú távú előrettekintés részének tekinthető az egyetemek erőforrás-koncentrációja, a tudományos kutatások stratégiai ágazatok felé történő orientálása, a regionális gazdaságfejlesztési központok személyi állományának K+F szakemberekkel történő megerősítése, a Találmányi Alapnak az induló vállalkozások segítésére irányuló forrásainak megemlése.

A tudománypolitikát végrehajtó intézményrendszer stabilitását hosszútávon biztosítják, beleértve a különböző intézmények szakértői gárdájának kormányváltásoktól független biztonságát is.

## **RÉSZVÉTEL A NAGYKÖVETSÉG EGYÉB TEVÉKENYSÉGÉBEN**

A követségi munkamegosztás szerint a Tét attasé látja el a külgazdasági attasé feladatkört is. Azoktól az esetektől eltekintve, amikor a hivatalvezető másra osztja ki a Tét attasé kompetenciájába (is) tartozó feladatokat, mint pl. az ESS vagy az ETI témaköre – valamennyi ilyen jellegű feladatot én látom el. A feladatokról - érkezen azok közvetlenül vagy a KÜM csatornáin - rendszeresen tájékoztatom a nagykövetet, akinek felterjesztett jelentéseimet mindig bemutatom.

Rendszeresen kiveszem a részemet a követség ügyeleti munkájából, és részt veszek a diplomáciai posta kísérésében is. Egyéb, nem Tét-KG jellegű követségi feladatok ellátásában a nagykövet általában nem tart igényt a közreműködésemre. A tőle kapott feladatokat, ha csak lehet, soron kívül teljesítem. Ilyen a beszámolási időszakban csupán néhány adódott. Egyetlen, évente megismétlődő állandó követségi feladat a valamelyik vidéki városban megrendezendő márciusi nemzeti ünnep rendezvénysorozata, amelyen összetett, gazdasági (és részeként innovációs) szeminárium szervezésével veszek részt. Kapcsolatomat a követségi kollégákkal a korrektség, kölcsönös segítőkészség jellemzi.

A finn Magyar Társaság helyi szervezeteinek személyre szóló megkeresése alapján mintegy 20 esetben adtam tanácsot, segítséget Magyarországot érintő iskolai, testvérvárosi vagy egyéb kulturális program előkészítésében. Utóbbiak kapcsán a kulturális intézetünk vezetője is több esetben kért és kapott is tanácsot, segítséget.

A Tét attasé rendelkezésére nem áll semmiféle saját, a Tét kapcsolatok ápolására, újak építésére használható kiküldetési vagy reprezentációs keret. Ez eddig lényegesen nem akadályozta a munkámat, mert a KG feladatok ellátása miatt szükséges utazásokat ki tudtam használni Tét kapcsolatépítésre is. A követség általános reprezentációs keretéből a Tét terület 2008-ban nem kapott támogatást.

## JAVASLATOK

- Továbbra is fontos lenne, hogy széles körben népszerűsítsük Magyarországon a Tekes partnerkereső lapján történő megjelenés lehetőségét. Nincs olyan finn vállalat vagy kutatóintézet, aki az EU-s keretprogramban való részvételt tervezve ne követné figyelemmel ezt az oldalt. Célszerű lenne hasonló működtetése Magyarországon is.
- Fontos lenne a Tét-KG attasé munkájának egy hazai központon keresztül történő összehangolt irányítása, hogy a feladatok súlyozása, és értelemszerűen az elvégzett munka értékelése is egységes szempontrendszer szerint történhessen meg.
- Fontosnak tartanám, hogy a nagykövetek kapjanak egységes eligazítást vagy utasítást a Tét pozíció irányítása, működtetése vonatkozásában. Ezzel elkerülhető lenne az időnkénti párhuzamos munkavégzés.
- Célszerűnek tartanám a stratégiai kutatási klaszterek (SHOK) beindulási tapasztalatainak részletes tanulmányozását. A klaszterek 2009-ben kb. 100 millió euró Tekes támogatást kapnak, aminek egy részét készek külföldi partnerek bevonására elkölteni.
- Fontos tanulságokkal szolgálhat a finn felsőoktatási rendszer átalakításának szakértői tanulmányozása is.
- Javaslom, hogy az NKTH építsen ki szoros kapcsolatot az ITD Hungary-val, hogy jobban ki lehessen használni a Tét és a KGA rendszerek folyamatos vagy alkalmi összekapcsolódásában rejlő lehetőségeket.

**Megjegyzés:** Az éves jelentés fontosabb fejezeteivel a beszámolási időszakban részletes jelentések foglalkoztak. Ezek többsége megjelent az NKTH vagy a MISZ hírleveleiben is.

Helsinki, 2009. június 16.

Jelinkó Árpád

Mellékletek: 8 darab